

Autisme in je vrije tijd

KINDEREN MET AUTISME
IN EEN GEWONE
JEUGDVERENIGING?

HET KAN!

Een informatieve brochure door

- Elise Burny - orthopedagoog
- Jannicke Hurtekant - orthopedagoog
- Petra Warreyn - klinisch psycholoog

Waarom deze brochure?

Eén kind op vijf met autisme vindt geen aansluiting bij het huidige aanbod van jeugdverenigingen. Uit onderzoek blijkt dat ook deze kinderen graag gewoon willen meedoen.

Veel aanpassingen zijn hier meestal niet voor nodig, wel het nodige enthousiasme. In deze brochure helpen we je op weg: Wat is autisme? Waarom hoort zo'n kind ook in jouw groep? En waar let je best toch even op?

Dé autist bestaat niet

Iedereen heeft wel een beeld van wat autisme is. Ook jij zal je hier iets bij voorstellen. Zo kennen we allemaal wel “Rainman” en “Ben X”. Toch zijn niet alle kinderen met autisme zo. Veralgemeenen is dus uit den boze!

De kans dat jij een “Rainman” in je groep krijgt, is bijzonder klein. Toch zijn er in Vlaanderen veel kinderen met een autismspectrumstoornis (ASS), kortweg autisme.

Het woord ‘spectrum’ wijst erop dat er heel wat gradaties van autisme bestaan. Bovendien zijn geen twee kinderen hetzelfde. Een algemeen beeld van ‘het autistische kind’ kunnen we je dus niet geven. We kunnen wel de belangrijkste kenmerken van deze stoornis voor jou op een rijtje zetten.

Wat is een autismespectrumstoornis?

Kinderen met een autismespectrumstoornis (ASS) hebben het moeilijk met sociale relaties, communicatie en verbeelding. We lichten kort even toe wat je kan verwachten:

SOCIALE RELATIES

Mensen met autisme hebben moeite in de omgang met anderen omdat sociale regels heel wisselend (naargelang de context) én onzichtbaar zijn.

Sommige kinderen lijken in hun eigen wereld te leven, ze zoeken geen contact. Andere kinderen zijn dan weer

passief: ze laten het allemaal maar gebeuren. Kinderen met autisme zoeken soms ook heel actief contact met anderen, maar doen dit op een heel vreemde of vervelende manier.

“Met vreemden heeft Seppe geen contact. Hij is soms wel nieuwsgierig, maar zal de persoon niet rechtstreeks aankijken. Seppe speelt soms met zijn zussen, maar met andere kinderen speelt Seppe niet. Hij vermijdt contact met leeftijdsgenoten, kleine kinderen storen hem niet en baby’s vindt Seppe heel leuk”.

Uit: Portret van Seppe, 12j op
www.participate-autisme.be

COMMUNICATIE

Kinderen met autisme begrijpen vaak niets van spreekwoorden. Ze nemen heel letterlijk op wat je zegt: de kaarten schudden kan dus best betekenen dat je een boek kaarten wat heen en weer beweegt.

Niet alleen begrijpen ze soms niet wat anderen bedoelen, ze hebben het ook vaak moeilijk om zichzelf uit te drukken. Sommige kinderen met autisme spreken niet, anderen dan weer heel veel. Sommigen springen van de hak op de tak, anderen vertellen hele verhalen over dat ene ding dat hen interesseert.

“Wat mij het meeste opvalt, sinds hij Rilatine slikt, praat hij wat minder van de hak op de tak.”
Robbie begint te lachen. “Mama, ik kan niet van de hak naar de tak springen... ik kan wel van sloot naar sloot springen.”

VERBEELDING

Verbeelding is een derde moeilijk punt voor kinderen met autisme: sommigen hebben helemaal geen fantasie terwijl anderen er net te veel hebben. Hierdoor begrijpen ze sommige dingen niet, doordat ze het onderscheid tussen fantasie en werkelijkheid moeilijk kunnen maken.

Kan een kind met autisme naar een gewone jeugdvereniging?

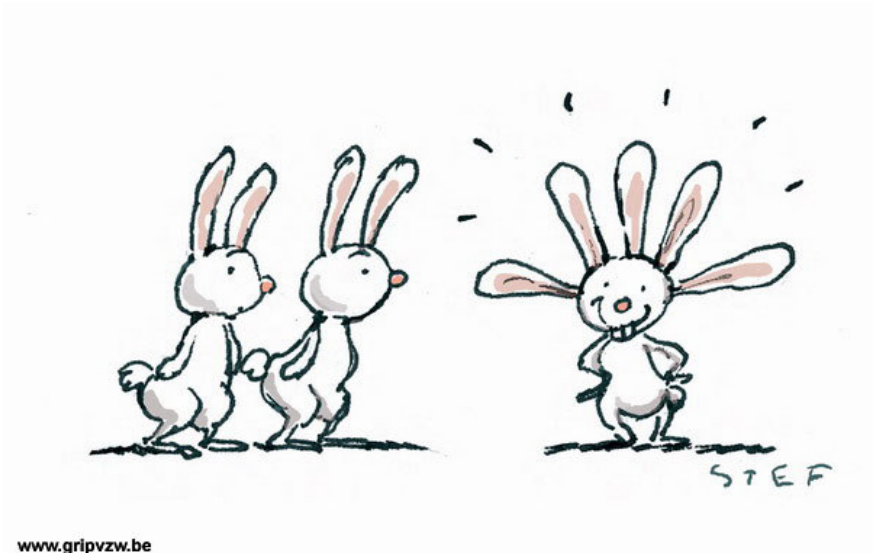
Kinderen met autisme hebben een aantal moeilijkheden die hen het leven niet altijd gemakkelijk maken. Toch zijn het ook gewone kinderen die net als hun leeftijdgenoten naar school gaan, spelen en plezier willen maken.

Net zoals andere kinderen hebben ze vrije tijd die ze willen invullen met activiteiten die ze leuk vinden. En dat kan niet altijd binnen de vier muren van het ouderlijke huis.

Kinderen met autisme willen ook buiten spelen, een basketwedstrijd spelen of een muziekinstrument leren bespelen. En dat kan! Samen met andere kinderen in een vereniging waar ze begeleid worden door enthousiaste mensen die het hen allemaal kunnen leren.

Jammer genoeg krijgen kinderen met autisme vaak minder kansen dan 'gewone' kinderen, omdat mensen niet goed weten hoe ze zo'n kind kunnen begeleiden.

Dat is jammer, want net in verenigingen kunnen kinderen met autisme zich oefenen in die dingen die ze niet zo goed kunnen: vrienden maken, spelregels leren, en natuurlijk zich gewoon amuseren.

www.gripvzw.be

"Wat hoor ik?" (www.stefaanprovijn.be)

Andere kinderen leren dan weer om te gaan met diversiteit door de aanwezigheid van een kind dat 'anders' is. Ze leren dat iedereen **gelijk**, maar **niet hetzelfde** is.

Wat kan jij als begeleider doen?

Of een kind met autisme kan doen wat het leuk vindt, hangt niet alleen van het kind, maar ook van jou af! In deze brochure vind je tien handige tips die je kunnen helpen wanneer een kind met autisme in je groep wil komen meespelen.

Tip 1 Sta ervoor open

Een kind met autisme is vooral een kind. Ook als je geen sociaal werker of opvoeder bent, kan je met zo'n kind aan de slag. Als je bereid bent te leren en te ontdekken merk je al gauw dat een kind met autisme in je groep een meerwaarde betekent.

“Autismevriendelijkheid bestaat voor 90 procent uit duidelijkheid en voorspelbaarheid. De overige 10 procent is gewone vriendelijkheid”

www.autismecentraal.com

Tip 2 Praat met de ouders

Ouders kennen hun kind het best. Dus ga eerst een goed gesprek aan: Wie is dit kind? Wat is er moeilijk? Hoe pak je hem/haar best aan?

Maar ook: Wat kan het kind goed? Wat verwachten de ouders? En hoe kan jij daaraan tegemoet komen?

TIP 3 Zoek informatie op

Niet alle informatie op het Internet is wetenschappelijk onderbouwd. Achteraan in deze brochure vind je een aantal betrouwbare websites met heel wat informatie over ASS. Je hoeft geen expert te worden, maar wat achtergrondinformatie zal je helpen dit kind beter te begrijpen en te begeleiden.

TIP 4 Benoem alles zo concreet mogelijk

Maak je speluitleg zo concreet mogelijk en vermijd abstracte elementen. Vragen niet het tekengerei te nemen maar wel de potloden, de stiften en het papier. Tracht ook niet-zichtbare zaken voor hen te vertalen: benoem voor hen emoties, interacties, gevoelens van anderen.

TIP 5 Ankerfiguren

Ankerfiguren zijn mensen bij wie het kind met autisme terecht kan wanneer het moeilijk wordt. Duid bij het begin van de bijeenkomst voor het kind iemand aan bij wie het die dag terecht kan.

Als het kind niemand kent in de groep kan je ook een ‘buddy’ aanwijzen: een ander kind dat die dag zorg draagt voor zijn groepsgenoot.

TIP 6 Voorspelbaarheid en structuur

Kinderen met autisme weten graag vooraf wat er komt. Probeer je programma op voorhand vast te leggen en geef het door aan de ouders. En vooral: hou je aan je planning! Je kan de planning van de dag verduidelijken door bijvoorbeeld prenten op een dagschema te hangen.

Je hoeft natuurlijk niet elk detail vooraf te plannen, maar zorg voor een vaste structuur die elke bijeenkomst terugkeert.

Pictogrammen, schema's, poppetjes,...

Wees creatief en zoek naar middeltjes om de activiteit te structureren en voorspelbaar te maken. Ook de andere kinderen vinden dit zeker leuk.

TIP 7 Verlies je geduld niet

Kinderen met autisme hebben tijd nodig, ze kijken de kat uit de boom. Geef hen tijd en tracht na te gaan waarom een kind zich misschien vervelend gedraagt. Niet onmiddellijk reageren komt vaak doordat het net iets langer duurt om een opdracht te begrijpen. Herhaal een aantal keer je opdracht op net dezelfde manier, zodat ze de kans krijgen deze te verwerken.

En tot slot: beschouw gebrek aan oogcontact niet als onbeleefd of tegendraads. Vaak is dit voor hen heel bedreigend.

TIP 8 Werk in kleine groepjes

Grote groepen zijn voor alle kinderen vervelend. Splits - als het kan - je groep op en werk met maximum tien kinderen. Iedereen wordt er vrolijker van! Vermijd dat het kind met autisme alleen komt te staan in de groep.

TIP 9 Zoek tijdig ondersteuning

Een kind met autisme begeleiden is niet altijd gemakkelijk. Als je het even niet meer weet, kan je de hulp inroepen van gespecialiseerde diensten. Je vindt er enkele onderaan op deze pagina.

Tip 10 Maak plezier!

Jeugdverenigingen zijn er om plezier te maken. Een kind met autisme in je groep verandert daar niets aan.

Tracht dus in de eerste plaats je vereniging tot een plek te maken waar kinderen en jongeren samen een leuke tijd hebben.

© Wij op www.autismecentraal.com

Meer informatie?

ALGEMEEN

<http://www.autismevlaanderen.be>

Website van de Vlaamse Vereniging Autisme

<http://www.participate-autisme.be>

Op deze website vind je heel wat betrouwbare info in mensentaal. Bekijk zeker ook de filmpjes!

<http://www.autismecentraal.com>

Interessante website van het kennis- en ondersteuningscentrum 'Autisme Centraal'

ONDERSTEUNING NODIG?

<http://www.achilles-vzw.be/>

Federatie Achilles biedt vorming en ondersteuning aan begeleiders in het jeugdwerk.

<http://www.vrijetijd-oranje.be>

Oranje vzw heeft een uitgebreid vormingsaanbod voor vrijwilligers in het jeugdwerk.

<http://www.jeugddienstsjalom.be>

Integratiewerking voor kinderen en jongeren van 6 tot 25 jaar met en zonder beperking die ook vorming geeft aan begeleiders in het jeugdwerk.

Universiteit Gent
Vakgroep experimenteel-
klinische en
gezondheidspsychologie
Onderzoeksgroep
ontwikkelingsstoornissen

Deze brochure werd ontwikkeld in het kader
van onderzoek naar de integratie van
kinderen met autisme in reguliere
jeugdverenigingen.

Meer info? Petra.Warreyn@Ugent.be

met dank aan

sterk in grenzen verleggen

www.sig.net.be